

Chết dưới tay Trung Quốc (Kỳ 17)

ĐỐI ĐẦU VỚI CON RỒNG TRUNG QUỐC – LỜI KÊU GỌI HÀNH ĐỘNG TOÀN CẦU

Peter Navarro & Greg Autry

Dịch giả: Nhóm dịch thuật cựu học sinh AIT

Phần V. HƯỚNG DẪN ĐỂ SỐNG SỐT VÀ KÊU GỌI HÀNH ĐỘNG

Chương 15 - Chết bởi kẻ ủng hộ Trung Quốc: Fareed Zakaria biến đi

Sự tăng trưởng của Trung Quốc mang lại lợi ích rõ ràng và đầy ngạc nhiên cho thế giới và đặc biệt cho nước Mỹ.

– Fareed Zakaria

Này Fareed, ông có muốn một chút mù tạc cho lời ngoa dụ đó không? Và sau khi ông kết thúc sự vồn vã với Trung Quốc, làm ơn hãy trả lời câu hỏi này:

Làm sao mà một nhà báo, giám đốc điều hành, người tiêu dùng, nhà chính trị, nhà phê bình hay học giả người Mỹ nào đó có thể bảo vệ một chế độ toàn trị chuyên bán sản phẩm độc hại gây thương tật và chết người, tấn công máy tính của chúng ta để ăn cắp tài sản trí tuệ, tiến hành các cuộc tấn công kiểu con buôn vào nền kinh tế chúng ta để ăn cắp công ăn việc làm, sử dụng Trái Đất như cái gạt tàn thuốc lá khổng lồ, đối xử với công nhân của chính họ như là một lũ nô lệ, và đang tiến hành vũ trang tận răng để có thể đánh chìm hạm đội của chúng ta, bắn hạ các vệ tinh của chúng ta để họ thỏa sức điều hành thế giới?

Đó là một câu hỏi rất hay. Và không hề có một câu trả lời thuyết phục nào cả. Dù vậy hàng ngày trên khắp nước Mỹ vẫn có một số lượng lớn đến mức đáng kinh ngạc bọn Ủng hộ, bọn Nhân nhượng, những kẻ như Fareed Zakaria, James Fallows, Tom Friedman, và Fred Hiatt đến Nicholas Kristof, David Leonhardt và Joseph Stiglitz, bảo vệ kịch liệt cho Trung Quốc chống lại những người muốn gây sức ép thực hiện những cải cách đáng lẽ phải làm từ lâu rồi.

Thực tế, sự tồn tại của Liên minh Ủng hộ Trung Quốc không chính thức này trong biên giới nước Mỹ có một ngụ ý quan trọng về mặt chính trị: chúng ta với tư cách là một quốc gia không thể đương đầu một cách hiệu quả với chính phủ Trung Quốc khi nào chúng ta chưa xác định rõ những kẻ biện hộ này và sau đó bác bỏ những luận điểm vốn là thành trì to lớn nhưng không tương kiểu tháp Babel¹ chống lại sự thay đổi có ý nghĩa trong quan hệ Mỹ - Trung này.

Đó là mục đích chính của chương này, và để bắt đầu, đây là danh sách của sáu thành viên chính trong Liên minh Ủng hộ Trung Quốc. Họ bao gồm những nhóm sau, theo thứ tự ngẫu nhiên:

- Những người theo phái tự do hy vọng “Dân Chủ hóa và thuần hóa con Rồng Trung Quốc”.
- Những người theo phái bảo thủ “Mặc kệ những đợt tấn công của bọn con buôn, cứ hướng đến tự do thương mại bằng mọi giá”.
- Những người uồn nấn dư luận có lợi cho các ngân hàng phố Wall.
- Những kẻ nhân nhượng trong giới chóp bu của Washington.

- Những bậc thầy toàn cầu hóa “Thế giới phẳng”.
- Những tổ tư duy cố tỏa mãn gấu Trúc.

Những người theo phái tự do hy vọng “Dân chủ hóa và thuần hóa con Rồng Trung Quốc”

Tổng thống Clinton sẽ khép lại hàng năm dài tranh luận về chính trị và kinh tế vào ngày thứ Ba và đánh dấu một thành tựu lớn của chính quyền thời ông ta bằng việc ký thông qua bình thường hóa thương mại với Trung Quốc... Bước đi này được thiết kế nhằm mở cửa thị trường Trung Quốc rộng lớn cho doanh nghiệp Mỹ và mở đường cho Trung Quốc gia nhập Tổ chức Thương mại Thế giới... Tổng thống Clinton lập luận rằng đưa Trung Quốc gia nhập vào cơ chế thương mại toàn cầu sẽ giúp Trung Quốc trở thành một thành viên đáng tin cậy và có trách nhiệm hơn trong cộng đồng quốc tế.

– CNN

Kết lục bản chất của nó, lập luận của những người theo phái tự do “Dân chủ hóa Rồng” cho việc ủng hộ sự nổi lên của Trung Quốc là: chúng ta phải "đưa Rồng Trung Quốc vào cuộc chơi" để thuần hóa nó.

Trong cách nhìn này, tất cả những gì mà một Trung Quốc toàn trị thật sự cần để trở thành một Trung Quốc dân chủ là thời gian và một liều thuốc nặng ký của kinh tế thịnh vượng. Bằng việc trở nên giàu có hơn, lập luận tiếp tục, “họ” sẽ trở thành như “chúng ta”, có nghĩa là một nền dân chủ dân sự tôn trọng tự do ngôn luận, quyền con người, sở hữu trí tuệ, luật lệ của tự do thương mại và tính thiêng liêng của hòm phiếu nghị viện.

Chính lập luận sai lầm này là gốc rễ của những vấn đề kinh tế hiện nay của Mỹ với Trung Quốc. Đó là vì chính quyền Clinton lợi dụng nó triệt để trong những năm cuối thập niên 1990 để hỗ trợ cho chính sách “đưa Trung Quốc vào cuộc chơi” và gây áp lực cần thiết lên các nhà lập pháp Quốc hội để đưa Trung Quốc vào Tổ chức Thương mại Thế giới trong năm 2000.

Tất nhiên, kết quả lịch sử chứng minh đây là một vết nhám cho Tổng thống Clinton. Trong thập niên qua, Mỹ đã chỉ nhận được kết quả ngược lại lời hứa hẹn từ chính sách “đưa Trung Quốc vào cuộc chơi” của chính quyền ông ta.

Thật ra, nền kinh tế Trung Quốc càng tạo ra nhiều của cải cho tầng lớp trung lưu đang lớn lên của nó, càng nhiều người dân Trung Quốc sẵn sàng chấp nhận ý tưởng rằng chủ nghĩa toàn trị vừa là cần thiết vừa là mong ước để giữ cho điều thần kỳ này được tiếp tục. Giáo sư Ming Xia đã mô tả nhóm tự do Mỹ đã hoàn toàn hiểu sai suy nghĩ của nhóm tân bảo thủ châu Á:

Ở phương Tây, những nhà dân chủ tự do thường mong đợi rằng nền kinh tế thị trường mới nổi sẽ tạo ra một tầng lớp trung lưu đủ lớn, những người sẽ trở thành xương sống của xã hội dân sự và là động lực cho quá trình dân chủ. Nhưng nhiều chuyên gia châu Á đã phát hiện rằng điều này không đúng ở Đông Á: dưới chủ nghĩa tư bản định hướng nhà nước ở Đông Á, tầng lớp trung lưu thường phụ thuộc nhà nước cho việc làm (chuyên viên và công chức nhà nước) và tài nguyên (doanh nhân) và vì vậy không chủ động trong việc chống lại nhà nước. Đây cũng là trường hợp xảy ra ở Trung Quốc. Không hề ngạc nhiên, tầng lớp trung lưu đã đứng bên cạnh chủ nghĩa tân bảo thủ ở Trung Quốc từ những năm 1990.

Một cách dễ hiểu hơn, có quá nhiều người Trung Quốc dường như sẵn sàng từ bỏ các quyền tự do ngôn luận và quyền con người để đổi lấy quyền và tiền cần thiết để mua xe BMW và bánh Big Mac². Đó là lý do tại sao giáo sư đại học Harvard Samuel Huntington cảnh báo những người theo trường phái tự do giữa thập niên 1990 không nên tin hoàn toàn vào khái niệm đưa Trung Quốc vào cuộc chơi. Cảnh báo của Huntington được trích dẫn trong tờ Taiwan Review:

Bản chất của nền văn minh phương Tây là Magna Carta³, chứ không phải Magna Mac. Thật ra, người Trung Quốc có thể ăn bánh Big Mac hay thậm chí lái xe hơi, nhưng vẫn không quan tâm đến việc đưa dân chủ vào trong nền chính trị của họ, đặc biệt khi họ phát triển mạnh dưới sự lèo lái của chính phủ, chủ nghĩa tư bản toàn trị.

Khi suy nghĩ về vấn đề này, chúng tôi muốn làm thật rõ một vấn đề: Không có cái gọi là “tính Trung Quốc” cố hữu hợp với chủ nghĩa toàn trị và không có gì ngăn cản người Trung Quốc hưởng sự thịnh vượng trong một xã hội tự do. Thật sự, Đài Loan, Hồng Kông, Singapore và Hoa kiều khắp thế giới đã chứng minh điều này nhiều lần.

Thật ra, sự thành công của người Trung Quốc trong các hệ thống khác dân chủ hơn là kết quả của lòng tự tôn, đạo lý làm việc chăm chỉ, và tinh thần trọng học. Tuy vậy, thật buồn là bộ máy tuyên truyền của đảng Cộng Sản đã thuyết phục một cách dối trá một bộ phận quan trọng người Trung Quốc và nhiều người trên thế giới rằng "sự lãnh đạo sáng suốt" của đảng Cộng Sản đã tạo ra sự giàu có cho Trung Quốc.

Vì vậy lần tới khi bạn nghe những người tự do khăng khăng rằng chúng ta phải đưa RỒNG Trung Quốc vào cuộc chơi và thuần hóa nó, hãy nhắc nhở họ rằng khái niệm vào cuộc chơi chỉ đúng nếu Trung Quốc sẵn sàng chơi theo luật phương Tây – không phải tạo ra một luật của riêng nó.

Những người theo phái bảo thủ “Mặc kệ những đợt tấn công của bọn con buôn, cứ hướng đến tự do thương mại bằng mọi giá”

Như thể nền kinh tế thế giới chưa đủ yếu ớt, các chính trị gia ở Mỹ và Trung Quốc dường như dự tính tiến hành một cuộc chiến tranh tiền tệ kiểu cũ. Trong vấn đề này Mỹ sai nhiều hơn Trung Quốc, và điều quan trọng là tìm hiểu lý do tại sao, để hai quốc gia này đừng đưa thế giới quay về thời kỳ đen tối của chủ nghĩa bảo hộ tiền tệ theo kiểu lợi mình hại người.

– The Wall Street Journal

Sợ là ai đó nghĩ chúng tôi đang phê phán quá nhiều cánh Tà, thử đoán xem? Ít ra có một bộ phận trong cánh Hữu ở Mỹ đáng bị phê bình tương tự.

Dấu hiệu nhận biết của những người theo phái bảo thủ “Mặc kệ những đợt tấn công của bọn con buôn, cứ hướng đến tự do thương mại bằng mọi giá” là một niềm tin mù quáng vào nguyên lý của tự do thương mại bất kể các chính sách con buôn và bảo hộ mà đối tác thương mại của Mỹ áp dụng. Tuy nhiên, như chúng ta đã học được một cách đau đớn trong Chương 4 “*Cái chết cho nền tảng sản xuất Mỹ*”, thương mại tự do chỉ mang lại lợi ích cho *cả hai nếu cả hai* chơi theo luật. Ngược lại, và trường hợp điển hình là quan hệ thương mại bất cân xứng Mỹ - Trung, một quốc gia sẽ thu được thành quả do sự mất mát thu nhập, việc làm, nền tảng sản xuất và sự thịnh vượng của quốc gia còn lại.

Có lẽ điều rắc rối nhất về những người bảo thủ “Hướng đến tự do thương mại bằng mọi giá” là gần như không thể tranh luận với họ. Những kẻ ảo tưởng luôn tự cho mình đúng này không chỉ bỏ qua gần như bất kỳ vi phạm luật lệ tự do thương mại nào của Trung Quốc trong khi nhấn mạnh rằng Mỹ cần tiếp tục tuân thủ những luật lệ này. Thật ra, không có chỗ nào trong não trạng lý tưởng này có sự linh hoạt trí óc để phân biệt, ví dụ, giữa các loại thuế bảo hộ xấu và các hạn ngạch được thiết kế để đóng cửa thị trường trước mũi người nước ngoài, với các biện pháp tự vệ chính đáng như các sắc thuế trừng phạt những trợ cấp trái luật của chính phủ Trung Quốc.

Vậy thì chính xác ai là người mà chúng ta đang nói đến ở đây? Một điểm khởi đầu có ích là những trang xã luận của tờ *The Wall Street Journal*. Bởi vì như đoạn trích dẫn mở đầu của mục này minh họa, bất cứ khi nào chủ đề cải cách thương mại xuất hiện, tờ *The Wall Street Journal* và cả đàn tay bút xã luận và bình luận của báo hăng hái tiến hành công kích với các cách thức tuyên truyền đã từng chứng tỏ hiệu quả.

Cách thức này luôn bắt đầu với việc quy kết bất cứ hành động phòng vệ nào chống lại Trung Quốc là “chủ nghĩa bảo hộ”. Sau một đoạn đầy cảm động, tờ *The Wall Street Journal* tiếp tục với một cảnh báo kinh khủng về cuộc chiến thương mại sắp xảy ra nếu Mỹ cố gắng bảo vệ bản thân nó khỏi những kẻ săn mồi Trung Quốc.

Tất nhiên, nếu cái cách thật sự là một khả năng, tờ *The Wall Street Journal* sẽ hết sức cố gắng dọa chúng ta bằng việc nhắc đến vai trò của sắc thuế Smoot-Hawley trong việc gây ra cuộc Đại Khủng hoảng. Điều này không khác gì một đồng phân bố, nhưng nó là sự tuyên truyền hiệu nghiệm một cách không thể chối bỏ đã phục vụ rất tốt chương trình nghị sự “Hướng đến tự do thương mại bằng mọi giá” trong những năm qua của tờ báo này.

Tờ *The Wall Street Journal* không lẻ loi trong số các thành viên tinh anh của giới báo chí tài chính trong việc đánh mạnh vào những người muốn cải cách quan hệ với Trung Quốc. Thật đáng tiếc, hai tay chơi toàn cầu lớn khác – nhật báo *Financial Times* và tuần báo tạp chí *Economist* – bị ảnh hưởng bởi thiên hướng tư tưởng tương tự để bỏ qua các hành vi thương mại không công bằng của Trung Quốc với nỗi sợ hãi rằng công kích những hành vi như vậy sẽ làm thiệt hại cơ chế thương mại tự do toàn cầu.

Chúng ta cũng sẽ bị bỏ lỡ lần nữa nếu chúng ta không thêm vào trong tập đoàn những người ủng hộ này nhiều học giả và thành viên của một vài nhóm tư duy bảo thủ của đất nước. Ví dụ, Dan Griswold ở Viện Cato và Ed Feulner của Tổ chức Heritage có thể được nghe thấy nhiều lần khi chơi giai điệu tự do thương mại này. Và Greg Mankiw của Harvard và Ronald McKinnon của Stanford cũng được liệt kê vào những người nêu cao lá cờ tự do thương mại ngay khi thấy dấu hiệu đầu tiên của những đạo luật Quốc hội về chủ đề như cái cách tiền tệ. Tuy nhiên, những gì mà tất cả những tư tưởng dễ vỡ này dường như không nhận ra là:

Trung Quốc đang làm hại nhiều hơn rất nhiều cho thương mại tự do trong triển vọng toàn cầu dài hạn hơn bất cứ một biện pháp tự vệ nào chống lại chủ nghĩa con buôn và bảo hộ Trung Quốc có thể gây ra.

Những người uốn nắn dư luận có lợi cho các ngân hàng phố Wall

Tổng những nguồn lực của Goldman Sachs, GSGH và công ty Chứng khoán Gao Hua là nhóm lớn nhất trong số các ngân hàng đầu tư quốc tế tại Trung Quốc.

– Goldman Sachs website

Trong khi chúng ta không đặt dấu hỏi cho cả tính chính trực lẫn động cơ của những người theo thái tự do “Dân chủ hóa và thuần hóa con Rồng Trung Quốc” hay những người theo phái bảo thủ “Hướng đến thương mại tự do bằng mọi giá” – họ ôm chặt một cách rất nhiệt thành lập trường của họ dựa trên một cam kết lý tưởng – tuy nhiên sự đánh giá nhân đạo này không thể trao cho thành phần thứ ba trong Liên minh Ủng hộ Trung Quốc. Những người uốn nắn dư luận có lợi cho các ngân hàng phố Wall đại diện cho tất cả các ngân hàng lớn đa dạng và các công ty dịch vụ tài chính đã đầu tư lớn vào Trung Quốc và hiện đang nhanh tay kiếm tiền – thường là với phần thiệt hại cho nước Mỹ. Dĩ nhiên, chiến lược chính của nhóm này là sử dụng các lập luận được công chúng yêu thích để làm tăng lợi ích tài chính của bản thân họ.

Hơi gây tranh cãi một chút, những kẻ phạm tội tệ nhất trong nhóm này là các ông khổng lồ tài chính như Goldman Sachs và Morgan Stanley. Họ đã thiết lập một số chi nhánh thuộc loại lớn nhất của Mỹ tại Trung Quốc, thường có mối quan hệ khăng khít với các quan chức Trung Quốc, và muốn bảo đảm rằng không gì có thể làm chao đảo con thuyền vàng của họ.

Theo hướng này, họ đã thuê hai trong số những tay súng đánh thuê có thành tích cao nhất trong cuộc tranh luận về Trung Quốc – Jim O’Neil, Chủ tịch bộ phận quản lý tài sản của Goldman Sachs, và Stephen Roach, cựu Chủ tịch của Morgan Stanley châu Á. Cũng như các

biên tập viên của tờ *The Wall Street Journal*, mỗi người trong bọn họ nhanh chóng quy kết cho bất cứ ai tìm kiếm cải cách với Trung Quốc là “Kẻ bảo hộ” hay là “Kẻ vùi dập Trung Quốc” – và cả hai tận hưởng sự nổi tiếng như những ngôi sao nhạc rock trên báo chí nhà nước Trung Quốc. Nhưng những điều làm hai tay súng nặng ký này nổi bật giữa đám đông là sự sử dụng tài tình của họ về các lập luận kinh tế và xuyên tạc những con số thống kê.

Hãy xem Jim O’Neil như một ví dụ. Trong thời gian trước khi một quyết định cực kỳ quan trọng của Bộ Tài chính Mỹ về vấn đề Trung Quốc thao túng tiền tệ, tờ *Financial Times* đã trao cho O’Neil một cột báo để đưa ra một luận điệu lạ lùng là “đồng nhân dân tệ rất gần với giá trị thực của nó”. Đúng vậy, Jim. Và Mao Trạch Đông đã là một nhà tư bản.

Thế còn đoạn trích loan truyền nỗi sợ hãi từ tờ *China Daily* ở Bắc Kinh, tờ báo đã nhanh hơn bao giờ hết dành cho Stephen Roach một chút mực dính máu:

Chủ tịch Morgan Stanley châu Á Stephen Roach nói vào hôm thứ Sáu rằng sẽ thật mỉa mai cho Mỹ khi quy kết tiền tệ của Trung Quốc cho tỉ lệ thất nghiệp cao và thâm hụt thương mại, và những trừng phạt thương mại chống Trung Quốc sẽ đưa đến một kết quả tai hại cho Mỹ... Thâm hụt thương mại song phương Mỹ - Trung hầu như không phải do đồng nhân dân tệ gây ra. Nó phản ánh một sự thật rằng Mỹ không biết tiết kiệm và những quốc gia không tiết kiệm phải nhập khẩu thặng dư tiết kiệm nước ngoài.

Giới thật! Chỉ trong một đoạn văn, Roach đã chuyển toàn bộ quy kết lỗi lên nước Mỹ cho vấn đề thâm hụt thương mại lớn với Trung Quốc, sử dụng lan truyền hoang mang sợ hãi để làm tăng nỗi ám ảnh của “kết quả tai hại” được định nghĩa mơ hồ, và tuyệt đỉnh của sự mơ hồ, xác nhận rằng đồng nhân dân tệ định giá thấp của Trung Quốc không thực sự là một yếu tố.

Roach cũng chẳng tinh tế gì. Phản ứng với một phê bình gay gắt của một người đạt giải Nobel về vấn đề đồng nhân dân tệ bị định giá thấp, Roach quát tháo: “Tôi nghĩ chúng ta nên dùng gậy bóng chày đập cho Paul Krugman một trận”.

Tất nhiên, khi chúng ta đọc những điều như thế này, chúng ta luôn tự hỏi tại sao Trung Quốc không sẵn lòng định giá đồng tiền của nó một cách công bằng nếu, như Roach xác nhận, nó không thật sự là một lực đẩy lớn cho nền kinh tế của Trung Quốc. Về lời cáo buộc “Mỹ không tiết kiệm”, Roach từ chối ghi nhận vai trò quan trọng mà quá trình thao túng đồng nhân dân tệ gây nên trong việc nén một cách nhân tạo lãi suất của Mỹ và do đó giảm tỉ lệ tiết kiệm của nước Mỹ.

Điều có lẽ chán ngắt nhất về sở thích của O’Neil và Roach là sự sẵn lòng của họ trong việc xào nấu số liệu thống kê cho đến khi chúng bộc lộ ra điều gì đó mà họ muốn. Hãy xem lời xác nhận mà Roach đưa ra trong một cuộc phỏng vấn trên *Barron’s*:

Năm ngoài, Mỹ chịu thâm hụt thương mại với 90 quốc gia. Trung Quốc là lớn nhất, nhưng có 89 quốc gia khác cộng lại nhiều hơn số thâm hụt thương mại của chúng ta với Trung Quốc.

Ồ, thật vậy sao ngài Roach. Thật sự, Trung Quốc một mình nó đóng góp 45% trong tổng số thâm hụt thương mại hàng hóa của Mỹ, để 89 quốc gia khác của Roach chia nhau phần 55% còn lại với trung bình ít hơn 1% cho mỗi quốc gia.

Càng tệ hơn nữa, Trung Quốc đóng góp đến 75% trong tổng số thâm hụt thương mại hàng hóa khi loại bỏ nhập khẩu xăng dầu khỏi tính toán cán cân thương mại. Chưa đủ với vai trò “Lee Atwater”⁴ của con Rồng kinh tế, Roach còn thành công với việc cáo buộc các quốc gia khác chịu trách nhiệm “nhiều hơn” cho vấn đề thâm hụt thương mại của Mỹ khi chẳng có tí sự thật nào.

Dĩ nhiên, nhìn rộng hơn là khi bạn thấy những người ủng hộ từ Wall Street như O’Neil và Roach lập luận chống lại những cải cách đầy ý nghĩa với Trung Quốc, hãy nhớ lại rằng họ làm việc cho ai và nỗi cơn của họ đến từ đâu.

Những kẻ nhân nhượng trong giới chóp bu của Washington

Tôi tin rằng đó là hòa bình trong thời đại chúng ta.

– Neville Chamberlain

Tôi tuyệt đối tin rằng sự trỗi dậy hòa bình của Trung Quốc là tốt cho thế giới, và cũng tốt cho Mỹ.

– Barack Obama

Trong thập niên qua, Trung Quốc áp đặt được lối chơi của nó lên nền kinh tế Mỹ mà có vẻ như không phụ thuộc đến việc ai đang ngồi ở Nhà Trắng, đang vận hành Bộ Tài chính, hay chiếm đa số tại đồi Capitol. Bất chấp đảng chính trị nào chiếm được quyền lực, sự đồng thuận trong giới chóp bu ở Washington luôn là nhân nhượng thay vì đối đầu với con Rồng Trung Quốc.

Với Tổng thống George Bush, vấn đề chủ yếu thuộc về hệ tư tưởng – là một nhà thương mại tự do, ông ta đã không thể thấy thiệt hại gây ra cho nền tảng sản xuất Mỹ bởi một Trung Quốc mang tư tưởng con buôn và bảo hộ. Thêm vào sự xao lãng này của Bush là cuộc chiến ở Iraq, cuộc chiến chống khủng bố, và sự ám ảnh của ông ta với trục ma quỷ, và chúng ta đã bị tổn thương với tám năm của chính sách “không thấy tai họa Trung Quốc” từ người đàn ông quyền lực nhất hành tinh.

Và lúc này chúng tôi phải thú nhận. Cả hai chúng tôi có hy vọng cao độ rằng một khi chúng ta có một sự thay đổi chính thể ở Washington trong cuộc bầu cử 2008, Mỹ sẽ nhanh chóng chuyển sang lộ trình của những cải cách có ý nghĩa với Trung Quốc. Tuy nhiên, với Tổng thống Barack Obama, cuối cùng quá rõ ràng rằng chúng ta đã đánh đổi một kẻ nhân nhượng trong giới chóp bu của Washington bằng một kẻ nhân nhượng khác.

Thứ rắc rối nhất trong những điều này là Tổng thống Obama dường như hoàn toàn không đủ khả năng kết nối những điểm đang ngày càng rõ ràng giữa sự khốn khó của nền kinh tế Mỹ với vũ khí hủy diệt việc làm của Trung Quốc. Có lẽ là bởi vì ông ta tin rằng ông ta cần tiếp tục vay mượn tiền của Trung Quốc để tài trợ cho gói kích thích tài khóa và thâm hụt ngân sách khổng lồ. Có lẽ vì ông ta tự bao vây mình bằng các thành viên nội các và cố vấn thân Trung Quốc như Jason Furman của Nhà Trắng, Bộ trưởng Thương mại Gary Locke, Giám đốc Hội đồng An ninh Quốc gia Jeffrey Bader, Lael Brainard của Bộ Tài chính, và các quan chức James Steinbarg và Kurt Campbell của Bộ Ngoại giao.

Đáng ngại nhất, có lẽ là Tổng thống Obama thật sự không hiểu những rắc rối của kinh tế vĩ mô toàn cầu và, như là một phiên bản hiện đại của cố Thủ tướng Anh Neville Chamberlain, “tuyệt đối tin” rằng “sự trỗi dậy” của Trung Quốc sẽ “hòa bình” và “tốt cho Mỹ”. Dù cách nào đi nữa, hai ông chủ gần đây của Nhà Trắng không đáp ứng thỏa mãn câu hỏi của chúng ta, những người sống ở Mỹ, về vấn đề Trung Quốc.

Và với hai ngài tổng thống như vậy, không có gì ngạc nhiên khi chúng ta có những câu chuyện tương tự của hai Bộ trưởng Tài chính, Henry Paulson của Bush và Timothy Geithner của Obama. Dù đã có rất nhiều cơ hội – và những bằng chứng tràn ngập! – cả hai đã từ chối nhiều lần việc tiến hành một bước đi quan trọng nhất và trực tiếp nhất mà đất nước này có thể thực hiện trên con đường hướng đến cải cách thương mại có ý nghĩa với Trung Quốc, đó là quy cho Trung Quốc là quốc gia thao túng tiền tệ.

Dĩ nhiên, không ai thật sự mong đợi Hank Paulson tháo ngòi quả bom tiền tệ của Trung Quốc. Sau hết, trước khi trở thành Bộ trưởng Tài chính, Paulson là một trong những tay đầu sỏ của Những kẻ uốn nắn dư luận có lợi cho các ngân hàng phố Wall. Thật ra, trên cương vị là chủ tịch và CEO của Goldman Sachs, Paulson đã thực hiện hơn 70 chuyến đi đến Trung Quốc. Mối liên kết Trung Quốc của Paulson đã giúp cho hãng của ông ta kiếm hàng trăm triệu đô-la; và không thể nào một tay gao cội của Wall Street lại đi cản cánh tay Bắc Kinh vốn đang nuôi sống cho các đồng chí Goldman Sachs quá tốt.

Còn việc Timothy Geithner thay đổi một cách nhanh chóng sang thành một nhà ủng hộ Trung Quốc như thế nào còn hơn là một điều bí ẩn. Và này chàng trai, có phải chúng tôi đang hàm ý thay đổi *nhanh*. Trong một giây phút chớp nhoáng mọi thứ đều có thể thay đổi ở New York, Geithner đi từ một nhà ủng hộ cái cách Trung Quốc, hứa hẹn sẽ quy kết Trung Quốc là một nước thao túng tiền tệ trong suốt cuộc điều trần của ông ta, đến một người nhân nhượng Trung Quốc ngay khi ông ta ngồi vào văn phòng Bộ Tài chính.

Những bậc thầy toàn cầu hóa “Thế giới phẳng”

Cho đến giờ, mối quan hệ kinh tế với Trung Quốc của Mỹ đã thành công và có lợi – và có lợi cho cả hai phía....

Ca làm việc trong nhà máy [ở Trung Quốc] thường là 12 giờ, và thường với hai lần nghỉ ở giữa cho họ ăn (có trợ cấp hay miễn phí), sáu hay bảy ngày một tuần. Bất cứ khi nào có sự cố - nếu dây chuyền bị dừng lại vì lý do nào đó, nếu một công nhân có dư được chút thời gian sau giờ ăn – nhiều người gục đầu vào cái bàn trước mặt họ và thường rơi vào giấc ngủ ngay lập tức.

– James Fallows, “China Makes, The World Takes,” (August 26, 2008)

Làm thế nào mà một trí thức Mỹ như James Fallows lại có thể hòa hợp được phát biểu đầu tiên của ông ta với quan sát thứ hai của ông ta? Điều này cũng là một câu hỏi tốt; nhưng nếu những bậc thầy toàn cầu hóa của Mỹ giới một thứ gì đó, thì đó là khả năng nhét những mâu thuẫn xuống dưới tấm thảm của những câu chuyện cổ tích ở xứ sở thần tiên như sự phụ thuộc nặng nề của Trung Quốc vào các công xưởng mồ hôi bằng cách nào đó đang mang lại lợi ích cho nước Mỹ và những công nhân Mỹ.

Những bậc thầy toàn cầu hóa là ai, họ là những người đàn ông (đôi lúc là phụ nữ) vốn viết nên những bài tụng ca đầy tính nghệ thuật và đăng lên những trang tạp chí và báo uy tín như *Atlantic Monthly*, *The New York Times*, và *Time*. Ngoài Fallows, họ còn có những cái tên như Tom Friedman, Nicholas Kristof, và vâng, Fareed Zakaria đã đề cập trước đây.

Điểm chung của những Kẻ thổi sáo⁵ ma quỷ của Thế giới Phẳng Tuyệt vọng là niềm tin để tiện rằng các công nhân và công ty Mỹ tuyển dụng họ không còn khả năng cạnh tranh về mặt chi phí với các quốc gia đang phát triển như Trung Quốc.

Cái hội đồng của sự tuyệt vọng này vừa kỳ dị vừa phản thực tế bởi vì trong lịch sử, Mỹ luôn có khả năng cạnh tranh với các nước lương thấp bằng lợi thế năng suất vượt trội của nó. Với lợi thế đó, nó không quan tâm nếu những người công nhân ở Thâm Quyển hay Sài Gòn đang kiếm 50 xu một giờ và những người công nhân Mỹ đang kiếm gấp 30 lần nếu những người công nhân Mỹ được trang bị kỹ thuật công nghệ mới hơn và thiết bị sản xuất vượt trội có năng suất gấp 30 lần.

Dĩ nhiên, vấn đề hiện nay của Mỹ với Trung Quốc là nó không phải cạnh tranh về lương thấp. Như chúng ta đã thảo luận nhiều ở Chương 4, các công ty Mỹ và công nhân của họ phải vượt qua những trợ cấp xuất khẩu phi pháp của Trung Quốc, thao túng tiền tệ, và hàng loạt vũ khí hủy diệt việc làm khác. Không có một người Mỹ nào nên tỏ ý nghi ngờ với một chân lý kinh tế đã tồn tại rất lâu này:

Cùng trên sân chơi bằng phẳng như nhau với Trung Quốc hay bất cứ quốc gia nào khác, các công ty Mỹ và công nhân của họ có thể cạnh tranh với bất cứ ai trên thế giới.

Sự thật này chỉ ra rằng những cái cách thương mại và tiền tệ thật sự với một Trung Quốc chơi xấu là rất thiết yếu tại thời điểm chuyển tiếp này trong lịch sử của chúng ta. Mặc dù vậy, các bậc thầy toàn cầu hóa từ chối ghi nhận sự thật này và thay vào đó cứ khẳng khái rằng những người công nhân Mỹ không cần những công việc sản xuất chế tạo bởi vì những công việc này "tất yếu" chạy đến các nước như Trung Quốc.

Lời phàn nàn của chúng ta với những bậc thầy toàn cầu hóa không chỉ ở mức rằng họ đã sai lầm khủng khiếp. Nó còn là việc họ sử dụng những vị trí đặc quyền và quyền lực của họ tại những vị trí cấp cao trong giới phóng viên xôi thịt để định hướng lệch lạc và trong một vài trường hợp nói dối trắng trợn công chúng Mỹ nhằm đề cao nghị trình toàn cầu hóa của họ. Lấy ví dụ hãy xem Fareed Zakaria huênh hoang chống lại cái cách tiền tệ với Trung Quốc từ vị trí đặc quyền của ông ta ở tạp chí *Time*:

Vào ngày 29/9, Hạ viện đã thông qua một đạo luật sẽ trừng phạt Trung Quốc vì tội duy trì đồng tiền của họ dưới giá trị thật bằng việc đánh các sắc thuế vào hàng hóa Trung Quốc. Mọi người dường như đồng ý rằng đã đến lúc phải làm như vậy. Nhưng không phải. Đạo luật này hoàn toàn vô nghĩa và là một sự mỉa dân nguy hiểm nhất. Nó sẽ không giải quyết vấn đề mà nó đang tìm cách giải quyết. Đáng lo hơn, nó là một phần của tâm lý chống Trung Quốc đang tăng lên ở nước Mỹ và bỏ qua thách thức thật sự của giai đoạn phát triển tiếp theo của Trung Quốc.

Thật sự, bộ máy tuyên truyền của Bắc Kinh đã không thể tung ra một mảnh lời tài tình hơn. Bằng việc lập luận rằng đạo luật cái cách tiền tệ sẽ “trừng phạt Trung Quốc”. Đầu tiên Zakaria đã mô tả Trung Quốc như là một nạn nhân đáng thương bị “đánh” bởi các sắc thuế hơn là một kẻ con buôn sẵn mồi mà Mỹ phải tự vệ chống lại. Hãy trở về mặt đất Fareed: định giá đồng tiền của bạn thấp hơn 40% giá trị thật đơn giản chỉ để bòn rút các đối tác thương mại của bạn mới là vi phạm các luật lệ thương mại tự do.

Zakaria kể tiếp còn quá quyết rằng đánh thuế trả đũa để bù đắp cho đồng tiền bị định giá thấp của Trung Quốc “sẽ không giải quyết được vấn đề mà nó đang tìm cách giải quyết”. Ồ thật không? Nếu vấn đề là đưa đồng tiền của Trung Quốc trở về giá trị thật, dĩ nhiên các biện pháp trừng phạt sẽ tốt, và những sắc thuế như vậy sẽ tạo ra thu nhập đáng vô cùng cần thiết cho chính phủ Mỹ cho đến khi Trung Quốc từ bỏ hay chơi một cách công bằng.

Cũng lưu ý rằng loại người “chó chê mèo lắm lông” như Zakaria đã khéo léo cố gắng quy kết cho bất kỳ ai hỗ trợ cái cách thương mại như là một người theo đuổi chủ nghĩa mỉa dân nguy hiểm. Thế sự huênh hoang của tay Zakaria thân Trung Quốc là mỉa gì nếu như bỏ đi sự quyết về cái gọi là vui đập Trung Quốc và sự nổi lên của một “tâm lý chống Trung Quốc đang lên”.

Đây thật sự là một kiểu tuyên truyền bậc thầy và Time Warner đã trả cho Zakaria khá hào phóng vì điều đó. Nhưng vấn đề lớn hơn với các “nhà học giả” như Zakaria là họ đơn giản không hề tiến hành một nghiên cứu thật sự nào để bênh vực cho những đánh giá thân Trung Quốc của họ.

Ví dụ hãy xem những mô tả đặc điểm của Zakaria về những nguồn gốc được cho là lợi thế chi phí của Trung Quốc so với các nhà sản xuất Mỹ trong cùng bài báo tạp chí *Time* ở trên. Với Zakaria, vấn đề không chỉ là lương thấp. Nó còn là các yếu tố khác như “sự trọng thị với kinh doanh, các công đoàn dễ bảo, và một lực lượng lao động chăm chỉ”.

Dĩ nhiên, có tất cả những thứ sai lầm *nhỏ nhỏ* trong phân tích của Zakaria. Trong phạm trù “sự trọng thị với kinh doanh”, Zakaria chắc phải tin tưởng rằng tệ tham nhũng lan tràn ở Trung Quốc bằng cách nào đó giúp cải thiện môi trường kinh doanh. Về cụm từ “các công đoàn dễ bảo” của Zakaria, nó như việc thoa son cho lợn; các công đoàn lao động Trung Quốc chỉ tồn tại trên danh nghĩa và Thượng Đế (và một đội bác sĩ đi kèm) phải đến để giúp đỡ nhà tổ chức người lao động nào đó đang cố gắng thành lập một công đoàn biết tranh đấu thật sự với chủ lao động Trung Quốc. Và liên quan đến “lực lượng lao động chăm chỉ” của Trung Quốc, nếu ông muốn nói là người Mỹ không sẵn lòng làm việc 12 giờ một ngày, 6 ngày một tuần với giờ đi vệ sinh được luật hóa trong điều kiện công xưởng bóc lột tàn tệ, thì vâng Fareed, ông đã đưa chúng tôi đến tình trạng đó.

Nhưng những điều này chỉ là những lý sự cùn *nhỏ nhất* với phân tích của Zakaria về lợi thế chi phí sản xuất của Trung Quốc. Vấn đề lớn thật sự trong lập luận của ông ta là ông ta không hề đề cập đến những nguồn gốc *thật* của lợi thế cạnh tranh của Trung Quốc. Tất nhiên những thứ này chính là những vũ khí hủy diệt làm như đã nói trước đây vốn gần như vi phạm mọi luật trong sách tự do thương mại. Một lần nữa như đã ghi trong Chương 4, chúng bao gồm các trợ cấp xuất khẩu đồ sộ trái luật của Trung Quốc, hành động thao túng tiền tệ của nó, việc ăn cắp bản quyền và làm hàng giả tràn lan, chính sách phi pháp trong việc bắt buộc chuyển giao công nghệ, và vân vân. Và trong cái vân vân đó, chúng ta đừng quên lợi thế chi phí của các nhà máy của Trung Quốc có được từ việc sử dụng các con sông, con suối và bầu khí quyển thế giới như là những địa điểm xả rác thải khổng lồ.

Vậy thì tại sao Zakaria lựa chọn để cố tình bỏ sót những nguồn gốc quan trọng nhất của lợi thế cạnh tranh của con Rồng Trung Quốc ngoài lao động giá rẻ của nó? Thật sự chi có thể có hai khả năng.

Khả năng thứ nhất là Zakaria hiểu sức mạnh của những vũ khí Hủy diệt việc làm này nhưng cố tình lựa chọn bỏ qua chúng. Nó đưa đến những vấn đề về sự chính trực.

Khả năng thứ hai là Zakaria thật sự không hiểu tình trạng kinh tế của quan hệ thương mại Mỹ - Trung. Nó đưa đến những vấn đề về sự tín nhiệm – và khả năng thật sự mà nhà học giả rỗng tuếch hạng siêu gà này nên biến đi vào một ngày nào đó.

Dĩ nhiên, tại lúc này đây bạn có thể nghĩ chúng tôi đang làm việc trích dẫn ác ý với Fareed Zakaria, nhưng chúng tôi làm vậy chỉ bởi vì chúng tôi tin rằng ông ta không chỉ là một trong số những người ảnh hưởng nhất của cái gọi là những bậc thầy toàn cầu hóa mà còn là nhân vật vô trách nhiệm nhất của đám người đó. Để minh họa cho điểm cuối cùng này, sẽ hữu ích để đánh giá lập luận cuối cùng của những bậc thầy toàn cầu hóa mà Zakaria đã giúp làm cho trở nên phổ biến. Đây là lập luận của Zakaria với đầy đủ tinh thần của câu nói của Marie Antoinette “Hãy để Bombay ăn bánh mì vàng trắng lợi”⁶: Thậm chí nếu Trung Quốc sẵn sàng từ bỏ đường lối con buôn của họ, sự tăng lên về mặt chi phí của hàng xuất khẩu Trung Quốc sẽ không làm giảm thâm hụt thương mại của Mỹ hay làm tăng số lượng việc làm sản xuất chế tạo ở Mỹ. Thay vì vậy, một sân chơi bằng phẳng như thế sẽ chỉ đơn thuần, theo lời của Zakaria, “giúp các nền kinh tế lương thấp như Việt Nam, Ấn Độ và Bangladesh, vốn làm ra các sản phẩm như của Trung Quốc”.

Dĩ nhiên, dựa trên những phân tích kinh tế của bản thân chúng tôi, chúng tôi tin tưởng rằng Zakaria đã sai lầm chết người về điều này. Như chúng tôi đã nói, chúng tôi tin tưởng rằng các công ty và công nhân Mỹ có thể cạnh tranh với bất cứ ai trên thế giới trên một sân chơi công bằng, đặc biệt trong lĩnh vực sản xuất chế tạo nơi mà sự tự động hóa và tài khéo léo thường có vai trò ắt hẳn lao động chân tay.

Nhưng hãy cứ giả sử Zakaria là thật sự đúng. Những điều ông ta đang nói là Mỹ không nên trừng phạt chủ nghĩa con buôn của Trung Quốc là bởi vì nó thật sự không giúp đỡ chúng ta. Nó chỉ giúp một số nước thế giới thứ ba khác mà không ai (hay ít ra là Fareed) quan tâm đến – những nơi trên thế giới đang chịu ảnh hưởng tồi tệ từ chính sách lợi mình hại người của Trung Quốc, như anh bạn láng giềng tốt của chúng ta Mexico và quê hương Ấn Độ của Zakaria. Ô, Fareed, vậy thì lạnh lùng quá. Có phải ông đã quên đi nguồn gốc của ông và các khu nhà ổ chuột ở Bombay?

Những tổ tư duy cố chấp mãi gấu Trúc

Những ai định xây dựng một Vạn Lý Trường Thành của Mỹ để đẩy lui ảnh hưởng của Trung Quốc có thể làm nguy hại đến hòa bình và thịnh vượng của thế giới trong dài hạn trong khi chỉ làm được một chút để cải thiện triển vọng cho việc thay đổi chính trị ở Trung Quốc.

– Albert Keidel, Atlantic Council

Là thành viên cuối cùng của Liên minh ủng hộ Trung Quốc, có rất nhiều tổ Tư duy cố chấp mãi gấu Trúc trong và ngoài Beltway⁷ thường tự đưa mình vào các cuộc tranh luận về Trung Quốc. Chúng tôi không chắc chắn chính xác tại sao những tổ tư duy này lại quá thân Trung Quốc một cách dễ đoán vậy và chúng tôi không có ý muốn đặt vấn đề về tính chính trực của họ hay những động cơ của họ. Tuy nhiên, chúng tôi muốn chỉ ra những "đôi tượng tình nghi thông thường" trong nhóm này, để trong trường hợp bạn gặp những luận điệu của họ trên phương tiện truyền thông, bạn có thể không đếm xỉa đến dữ liệu và ý kiến đó dựa trên nguồn gốc của chúng.

Thế thì đây là một "danh sách thu gọn", không kể thứ tự, của các tổ tư duy và nhà phân tích mà chúng tôi đã tìm thấy sự ngu dốt trong cái sáng suốt và sâu sắc của những bài viết về Trung Quốc của họ.

• Albert Keidel của Hội đồng Atlantic.

- Peter Bottelier và Doug Paal của Carnegie Endowment.
- Kenneth Lieberthal, Bob Rubin và John Thornton của (và bất cứ ai liên quan đến) Viện Brookings.
- Charles Freeman của (và bất cứ ai liên quan đến) Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế.
- Gần như bất cứ ai liên quan đến Hội đồng Quan hệ Quốc tế (Elizabeth Economy là một ngoại lệ đáng kể).
- Ed Gresser của Viện Chính sách Tiền bộ.

Lại một lần nữa, chúng tôi không mong muốn nghi ngờ động cơ của những nhà phân tích này hay viện của họ. Chúng tôi chỉ đơn giản nói là “Người đọc, hãy cẩn thận!”

Tổng kết sách lược của Liên minh ủng hộ Trung Quốc

Để kết thúc chương này, thật hữu ích để tóm lược các điểm chính của “Liên minh Ủng hộ Trung Quốc”. Bất cứ khi nào bạn thấy một hoặc nhiều trong số những lập luận này trên các bài bình luận, xã luận, diễn thuyết, tranh luận truyền hình, hay báo cáo tổ tư duy, bạn có thể yên tâm chắc chắn rằng những kẻ đó sẽ chống lại những cải cách có ý nghĩa với Trung Quốc. Vì thế, đây là một vài trò lừa bịp phổ biến của các nhà ủng hộ Trung Quốc:

- **Kiểu điều kiện tiên quyết** – buộc tội bất cứ ai chỉ trích Trung Quốc là một “Kẻ vùi dập Trung Quốc”.
- **Kiểu Joe McCarthy** – quy kết bất cứ ai ủng hộ cải cách thương mại là một “kẻ bảo hộ”.
- **Kiểu chơi đùa trên nỗi sợ hãi của chúng ta** – cảnh báo bất cứ nỗ lực nào nhằm bảo vệ Mỹ khỏi chủ nghĩa con buôn và bảo hộ Trung Quốc sẽ dẫn đến một “cuộc chiến thương mại”.
- **Kiểu biến nó thành một tiểu thuyết rùng rợn Stephen King** – nhắc đến vai trò của các sắc thuế Smoot – Hawley trong cuộc Đại Khủng hoảng để tạo ra sự ấn tượng rằng một cuộc chiến thương mại với Trung Quốc sẽ tàn phá nền kinh tế toàn cầu.
- **Kiểu tâm lý phản phản lực** – cảnh báo rằng nếu bạn cố gắng gây áp lực lên bất Bắc Kinh cam đoan cải cách chỉ đơn thuần mang đến kết quả ngược với mong đợi.
- **Kiểu né tránh hết lần này đến lần khác** – nhấn mạnh rằng “bây giờ” không phải là thời điểm để cam kết các cải cách – và lặp lại lập luận này từ năm này sang năm khác.
- **Kiểu chơi bài “người nghèo” Walmart** – cho rằng bất cứ sự tổn hại nào đến các cơ sở sản xuất chế tạo Mỹ sẽ được bù đắp nhiều hơn bằng lợi ích có được cho người tiêu dùng từ giá thấp hơn của hàng hóa Trung Quốc giá rẻ.
- **Kiểu sử dụng trò chơi vô sò Stephen Roach** – cho rằng vấn đề thâm hụt thương mại của chúng ta là một vấn đề “đa phương” với cả thế giới hơn là chủ yếu là vấn đề song phương với Trung Quốc.
- **Kiểu tự phê bình** – quy lỗi cho tỉ lệ tiết kiệm thấp của Mỹ trong vấn đề bất cân xứng thương mại Mỹ - Trung mà không phải là do các mưu đồ con buôn của Trung Quốc.
- **Kiểu tôi có thể bán cho bạn cầu Brooklyn?** – cho rằng đồng tiền của Trung Quốc không thật sự bị định giá thấp đến mức đó – hay không bị định giá thấp chút nào.

• **Kiểu sử dụng bào chữa Marie Antoinette – Fareed Zakaria** – cho rằng cái cách thương mại với Trung Quốc sẽ không giúp Mỹ mà chỉ chuyển thương mại đến các quốc gia chi phí thấp khác như Bangladesh và Việt Nam.

Thế đấy, nếu bạn lừa chúng tôi một lần với những sự xuyên tạc này thì thật xấu hổ thay cho các nhà ủng hộ Trung Quốc. Nhưng nếu chúng ta bị lừa dối nhiều lần thì xấu hổ thay cho chúng ta.

---

¹ Tháp Babel: Theo truyền thuyết, loài người đã từng nói chung một thứ tiếng và định xây tháp Babel cao hơn cả trời. Thượng đế hóa phép cho loài người nói ngôn ngữ khác nhau nên việc xây tháp thất bại. ND

² Big Mac: Bánh mì nhân thịt băm hamburger, món chủ lực trong nhà hàng McDonald. ND

³ Magna Carta: Hiến pháp nước Anh năm 1225, đặt nền móng cho chế độ pháp quyền ngay trong chế độ quân chủ khi lần đầu tiên khẳng định vua cũng phải tuân theo luật pháp. Magna Mac: giống như Big Mac. ND

⁴ Harvey LeRoy "Lee" Atwater (1951 – 1991) chiến lược gia của đảng Cộng hòa, người chuyên tìm cách đim các đối thủ tranh cử của đảng Dân chủ bằng các thủ đoạn bôi nhọ vào những thời điểm quyết định. ND

⁵ Pied Pipers: những kẻ thổi sáo mặc quần áo nhiều màu trong truyện cổ tích, dùng tiếng sáo để dụ dỗ trẻ con và bắt cóc chúng. ND

⁶ Tác giả nhại theo câu nói của Marie Antoinette, hoàng hậu Pháp, vợ vua Lu-i XVI, khi được báo nhân dân không có lúa mì để ăn: Hãy để chúng ăn bánh. (Let them eat cake). ND

⁷ Ý nói đến hệ thống chính trị của Mỹ. ND

P.N. & G.A.

Nhóm dịch giả gửi trực tiếp cho *BVN*